

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 09.03.2006, sp. zn. 21 Cdo 972/2005, ECLI:CZ:NS:2006:21.CDO.972.2005.1

Číslo: 25/2007

Právní věta: Proti usnesení, kterým odvolací soud potvrdil usnesení soudu prvního stupně o zastavení odvolacího řízení, není žaloba pro zmatečnost podaná podle ustanovení § 229 odst. 4 o. s. ř. přípustná.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 09.03.2006

Spisová značka: 21 Cdo 972/2005

Číslo rozhodnutí: 25

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Řízení před soudem, Žaloba pro zmatečnost

Předpisy: § 229 odst. 4 předpisu č. 99/1963Sb.
§ 243b odst. 2 předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Městský soud v Praze usnesením ze dne 30. 5. 2003 jako soud odvolací potvrdil usnesení Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 10. 1. 2003, jímž bylo z důvodu nezaplacení soudního poplatku zastaveno odvolací řízení (řízení o odvolání žalovaného podaném proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 28. 8. 2002).

Žalovaný se žalobou pro zmatečnost domáhá, aby uvedené usnesení Městského soudu v Praze bylo zrušeno „z důvodu podle § 229 odst. 4 o. s. ř.“, neboť „pravomocným usnesením odvolacího soudu bylo zastaveno řízení.“ Žalobu zdůvodnil zejména tím, že soud „na základě nesprávných skutkových zjištění došel k nesprávným skutkovým závěrům,“ neboť soudní poplatek z odvolání byl žalovaným uhrazen ve stanovené lhůtě, a to 6. 2. 2003, nikoliv 10. 2. 2003, jak je uvedeno v odůvodnění napadeného usnesení.

M ě s t s k ý s o u d v P r a z e u s n e s e n í m z e d n e 2 1 . 1 0 . 2 0 0 3 ž a l o b u p r o z m a t e č n o s t z a m í t l a r o z h o d l , ž e ž á d n ý z ú č a s t n í k ů n e m á p r á v o n a n á h r a d u n á k l a d ů ř í z e n í . D o v o d i l , ž e p o d l e u s t a n o v e n í § 2 2 9 o d s t . 4 o . s . ř . m ů ž e b ý t ž a l o b o u p r o z m a t e č n o s t n a p a d e n o p r a v o m o c n é u s n e s e n í o d v o l a c í h o s o u d u , k t e r ý m b y l o o d m í t n u t o o d v o l á n í n e b o k t e r ý m b y l o z a s t a v e n o o d v o l a c í ř í z e n í , a ž e ž a l o b o u p r o z m a t e č n o s t s e l z e d o m á h a t n á p r a v y j e n p r o c e s n í c h n e d o s t a t k ů , a n i k o l i v p ř í p a d n ý c h p o c h y b e n í v e z j i š t ě n í s k u t k o v é h o s t a v u v ě c i n e b o p ř i j e j í m p r á v n í m p o s o u z e n í . V p o s u z o v a n é m p ř í p a d ě n e b y l o n a p a d e n ý m u s n e s e n í m o d v o l a c í ř í z e n í z a s t a v e n o , n e b o ť j d e o u s n e s e n í , k t e r ý m o d v o l a c í s o u d r o z h o d l o o d v o l á n í

proti usnesení soudu prvního stupně o zastavení řízení. Žalobou pro zmatečnost tedy bylo napadeno rozhodnutí, u něhož zákon tento mimořádný opravný prostředek nepřipouští, a důvody, které žalovaný uplatnil, se „míjejí s důvody zmatečnosti.“

K odvolání žalovaného V r c h n í s o u d v Praze usnesením ze dne 2. 6. 2004 usnesení soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Shodně se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že ustanovení § 229 odst. 4 o. s. ř. „na daný případ nedopadá,“ neboť žalobou pro zmatečnost nebylo napadeno rozhodnutí odvolacího soudu, kterým by bylo odmítnuto odvolání nebo zastaveno odvolací řízení. Názory žalovaného, že „napadené usnesení odvolacího soudu ve svém rozhodnutí nepřímo obsahuje výrok o zastavení řízení“ a „že ve své podstatě je rozhodnutím o zastavení řízení,“ označil odvolací soud za nesprávné a dodal, že se jedná o rozhodnutí odvolacího soudu o odvolání proti usnesení soudu prvního stupně, a nikoliv o rozhodnutí, které by bylo ve svém důsledku rozhodnutím „prvostupňovým“ (kdy při zastavení odvolacího řízení přímo odvolacím soudem zde již jiná možnost přezkoumání závěrů soudu není možná a přichází v úvahu jen žaloba pro zmatečnost).

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal žalovaný dovolání. Poté, co zopakoval průběh dosavadního řízení, namítl, že žaloba pro zmatečnost sice byla zamítnuta s odůvodněním, že důvod zmatečnosti ve smyslu § 229 odst. 4 o. s. ř. je nesprávný, protože nešlo o meritorní rozhodnutí, ale pouze o potvrzení rozhodnutí soudu prvního stupně soudem druhého stupně, avšak že při použití „argumentum per analogiam legis musíme nutně dojít k závěru, že jde ve svém důsledku vlastně o totožný případ, tzn. jako kdyby o zastavení řízení rozhodl soud odvolací.“ Podle názoru dovolatele „to, že soud druhého stupně rozhodnutí soudu prvního stupně pouze potvrdil, vychází z rozhodovací praxe soudů, kdy se často nezabývají otázkou dokazování v procesních otázkách a berou jednoznačně na zřetel pouze zjištění stavu věci soudem nižší instance.“ Dovolatel se současně „podle výkladové metody a minori ad maius“ domnívá, že „týká-li se určité ustanovení v zákoně soudu nižší instance, má se podle této výkladové metody týkat i soudu instance vyšší.“ Žalovaný si při podání žaloby pro zmatečnost ve smyslu ustanovení § 229 odst. 4 o. s. ř. byl plně vědom, že jde o mimořádný opravný prostředek, a proto žalobu podle uvedeného ustanovení podal, „bral tuto možnost pro zhojení jím nezaviněných vad řízení jako možnost poslední, když ani občanský soudní řád ani judikatura soudů vyšší instance na podobný případ nepamatuje,“ a „jedná se tak o věc zásadního právního významu, neboť v dosavadní rozhodovací praxi soudů ještě nebyla judikována.“ Navrhl, aby dovolací soud usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 6. 2004 a Městského soudu v Praze ze dne 21. 10. 2003 a „dále pak usnesení Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 10. 1. 2003 a Městského soudu v Praze ze dne 30. 5. 2003“ zrušil a aby věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnuto o žalobě pro zmatečnost, jsou obsaženy v ustanovení § 238a odst. 1 písm. b), § 238a odst. 2 a v § 237 odst. 1 a 3 o. s. ř.

Dovolání je přípustné proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto o žalobě pro zmatečnost (§ 238a odst. 1 písm. b), § 238a odst. 2 a § 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), nebo jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl o žalobě pro zmatečnost jinak než v dřívějším usnesení proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější usnesení zrušil (§ 238a odst. 1 písm. b), § 238a

odst. 2 a § 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), anebo jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto o žalobě pro zmatečnost, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. b), § 238a odst. 2 a § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené usnesení odvolacího soudu má v rozhodnutí o žalobě pro zmatečnost po právní stránce zásadní význam (§ 238a odst. 1 písm. b/, § 238a odst. 2 a § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.).

Žalovaný dovoláním napadá usnesení odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto o žalobě pro zmatečnost. Podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. b), § 238a odst. 2 a § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. dovolání není přípustné, a to již proto, že ve věci nebylo soudem prvního stupně vydáno usnesení o žalobě pro zmatečnost, které by bylo odvolacím soudem zrušeno. Dovolání žalovaného proti usnesení odvolacího soudu tedy může být přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 238a odst. 1 písm. b), § 238a odst. 2 a § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 238a odst. 1 písm. b), § 238a odst. 2 a § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (238a odst. 1 písm. b/, § 238a odst. 2 a § 237 odst. 3 o. s. ř.).

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.); vyplývá z toho mimo jiné, že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení 238 odst. 1 písm. a), § 238 odst. 2 a § 237 odst. 3 o. s. ř. ve věci samé po právní stránce zásadní právní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Přípustnost dovolání podle ustanovení 238a odst. 1 písm. b), § 238a odst. 2 a § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení 238a odst. 1 písm. b), § 238a odst. 2 a § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené usnesení odvolacího soudu v rozhodnutí o žalobě pro zmatečnost po právní stránce zásadní význam skutečně má.

V projednávané věci odvolací soud řešil právní otázku, zda je přípustná žaloba pro zmatečnost podaná podle ustanovení § 229 odst. 4 proti usnesení odvolacího soudu, kterým bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně o zastavení odvolacího řízení. Protože tato otázka dosud nebyla v rozhodování dovolacího soudu vyřešena, představuje napadené usnesení odvolacího soudu rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání proti usnesení odvolacího soudu je přípustné podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. b), § 238a odst. 2 a § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Po přezkoumání usnesení odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné, a proto je zamítl.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 229 odst. 4 o. s. ř. žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout pravomocné usnesení odvolacího soudu, kterým bylo odmítnuto odvolání nebo kterým bylo zastaveno odvolací řízení.

Žaloba pro zmatečnost představuje - jak správně soudy dovodily - mimořádný opravný prostředek,

který slouží k tomu, aby mohla být zrušena pravomocná rozhodnutí soudu, která trpí takovými vadami, jež představují porušení základních principů ovládajících řízení před soudem, popřípadě je takovými vadami postiženo řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo (zmatečností), jestliže je nejen v zájmu účastníků, ale i ve veřejném zájmu, aby taková pravomocná rozhodnutí byla odklizená, bez ohledu na to, zda jsou nebo nejsou věcně správná.

Žaloba pro zmatečnost podaná podle ustanovení § 229 odst. 4 o. s. ř. je právním prostředkem umožňujícím zrušení usnesení odvolacího soudu, kterým bylo v rozporu se zákonem (na základě skutkově nebo právně chybných závěrů odvolacího soudu) odmítnuto odvolání nebo zastaveno odvolací řízení, přijatého bez toho, že by se k odvolacím soudem řešené otázce (zda má být odvolání odmítnuto nebo odvolací řízení zastaveno) vyslovil ve svém rozhodnutí rovněž soud prvního stupně.

Účelem ustanovení § 229 odst. 4 o. s. ř. je – jak je nepochybné též z jeho dikce – podrobit přezkumu cestou žaloby pro zmatečnost jen taková rozhodnutí, jimž odvolací soud odmítl odvolání (podle ustanovení § 218, § 218a nebo § 211 a § 43 odst. 2 o. s. ř.) nebo zastavil odvolací řízení (podle ustanovení § 211 a § 104 nebo § 207 odst. 2 o. s. ř.) „prvostupňově“, aniž by zákon umožňoval jejich přezkoumání v řádném opravném řízení (prostřednictvím odvolání).

Usnesení odvolacího soudu, kterým bylo rozhodnuto o odvolání proti usnesení soudu prvního stupně o odmítnutí odvolání nebo o zastavení odvolacího řízení, nejsou způsobilým předmětem žaloby pro zmatečnost podané podle ustanovení § 229 odst. 4 o. s. ř.

Na opačný závěr nelze, jak se domnívá dovolatel, usuzovat ani pomocí argumentu „per analogiam legis“ nebo podle „výkladové metody a minori ad maius“. Tím, že ustanovení § 229 odst. 4 o. s. ř. připouští žalobu pro zmatečnost pouze proti usnesení odvolacího soudu, kterým bylo odmítnuto odvolání nebo kterým bylo zastaveno odvolací řízení, bylo současně stanoveno, že proti jiným rozhodnutím není žaloba pro zmatečnost podaná podle ustanovení § 229 odst. 4 o. s. ř. přípustná, a že ji tedy nelze podat ani proti usnesení odvolacího soudu, kterým bylo rozhodnuto o odvolání proti usnesení soudu prvního stupně, jímž bylo zastaveno odvolací řízení; výklad, který v rozporu s účelem ustanovení § 229 odst. 4 o. s. ř. činí (způsobem předestřeným dovolatelem) jiné závěry, je třeba považovat za nepřipustný.

Nejvyšší soud z uvedených důvodů dospěl k závěru, že proti usnesení odvolacího soudu, kterým bylo rozhodnuto o odvolání proti usnesení soudu prvního stupně o zastavení odvolacího řízení, není žaloba pro zmatečnost podaná podle ustanovení § 229 odst. 4 o. s. ř. přípustná.

Protože usnesení odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správné a protože nebylo zjištěno, že by usnesení odvolacího soudu bylo postiženo některou z vad uvedených v ustanovení § 229 odst. 1 o. s. ř., § 229 odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. nebo v § 229 odst. 3 o. s. ř. anebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud dovolání žalovaného podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.